

<http://www.arianafghanistan.com>

۲۰۱۶/۰۸/۲۵

حمید انوری

نگاهی بر "ارکان ژورنالیزم"

"ارکان ژورنالیزم" اسم کتابی است زیبا، دلنشین و حاوی معلومات جالب و مهم که هر هموطنی، چه نویسنده است و چه ژورنالیست و چه هم مانند این ابجد نویس در خم و پیچ این جهان وسیع اندر خم یک کوچه سرگردان، ضرورت می افتد آنرا مطالعه نموده و اساسات تذکر داده شده در این کتاب را با دقت مراعات نماید.

این اثر گران ارج که به "ژورنالیست های رسالتمند افغانستان، مدافعین آزادی بیان و فکر" اهدا شده است، به قلم توانای محترم (جلیل غنی "هروی")، ژورنالیست سابقه دار، شناخته شده، ملی و خوشقلم افغان که افتخار دوستی و همکاری قلمی با ایشان را دارم، به رشته تحریر درآورده شده است.

کتاب در قطع و صحافت زیبا و خوانا در ۱۷۸ صفحه به زیور طبع آراسته گردیده و در خدمت هموطنان قرار داده شده است.

"ارکان ژورنالیزم" دارای یک "پیشگفتار" و چهار فصل میباشد که از "اصول اساسی ژورنالیزم" آغاز و به "نقش رسانه ها در حفظ و رشد زبان" خاتمه می پذیرد.

این کمترین که از مطالعه این اثر پر بار بسیار آموختم، هرگاه و ناگاهی باز هم به آن مراجعه میکنم و همچنان می آموزم، اما با جرئت باید تذکر دهم که صلاحیت نقد این اثر را ندارم، چون نه نویسنده ام و نه هم ژورنالیست، اما در حد توان خود بصورت مختصر صفحات کتاب را از نظر گذرانده و خدمت هموطنان خوب اندک معلومات در مورد ارائه میدارم تا هم هموطنان ما در مورد اطلاع حاصل نمایند و هم از زحمات و تلاش های پیگیر محترم "هروی" در تهیه، تدوین و نشر کتاب قدردانی گردیده و اظهار سپاسی شده باشد.

در صفحه دوم این اثر تحت عنوان "اصول اساسی ژورنالیزم معاصر" میخوانیم:

"... و اما اصولی که یک رسانه می تواند با پیروی از آن اعتباری برای خود کمائی کند و خوانندگان، بینندگان و یا هم شنوندگان بتوانند به گفته های این رسانه باور داشته باشند، متکی بر این اصول توجیه شده است:

- منابع قابل اعتبار که این رسانه معلومات خود را از آن بدست می آورد؛
- تصدیق و تائید معلومات بدست آمده از یک منبع دیگر، برای مؤثق ساختن گزارش؛
- متوازن ساختن گزارش با جمع آوری نظریات متفاوت جهت جلوگیری از یک جانبه بودن گزارش و یا یک مطلب قابل نشر؛
- ارائه بیطرفانه مطالب بدست آمده؛
- اجتناب از ذهن گرایی در ارائه مطالب؛
- آفاقی بودن گزارش و یا مطلب قابل نشر

- ارائه نقل قولهای مستقیم از مرجعی که گزارش بدست می آید؛
- جلوگیری از پخش شایعات؛
- و افشای حقایق با ارائه اسناد و مدارک.

این بخش حاوی ۱۹ صفحه معلومات اساسی است و در وسط صفحه ششم یک فرد شعری جلوه نمائی میکند که سخت بر دل می نشیند، اما با تأسف جناب "هروی" از شاعر آن ذکری به عمل نیاورده اند. اینست آن فرد که یک دنیا سخن دارد :

**شگفتن، غنچه بی رنگ و بو را میکند رسوا
همین بهتر که دست بی هنر در آستین باشد**

این مختصر چون فقط معرفی کتاب است، لذا از یک گلستان، فقط چند برگ را چیده و تقدیم هموطنان میکنم، تا باشد خود این اثر را به دست آورده و سیری در این گلستان داشته باشند.

در فصل دوم و تحت عنوان "آزادی بیان و سانسور" بسیار ناگفته ها در مورد سانسور، گفته شده و هموطنان میتوانند در لابلای آن، شعر انتقادی مشهور مرحوم عبدالهادی داوی "پرشان" بنام "بلبل گرفتار" را مطالعه کرده و حظ برند، شعری که باعث عصبانیت امیر حبیب الله خان گردید و [زنگ خطری بود برای "سراج الاخبار" و "پرشان" هردو].

جناب محترم "هروی" در صفحه ۳۸ کتاب مقدمه قشنگی بر مقاله معروف و شهکار ادبی زمان "حی علی الفلاح" به قلم علامه "محمود طرزی" نوشته و در صفحات بعدی (۳۹-۴۵) اصل آنرا آورده اند. باید متذکر شد که این اثر مشهور و این شهکار ادبی امروز هم بر حال زار کشور و مردم دربند کشیده شده ما صادق است. در صفحه ۴۷ میخوانیم:

[... محمود طرزی با نوشتن این مقاله که خشم سرکار انگلیس را بر انگیزت مورد انتقاد عنایت الله خان معین السلطنه قرار گرفت و وقتی محمود طرزی یادداشت سرکار انگلیس را دید با خونسردی خطاب به معین السلطنه گفت: «جناب شهزاده افخم و وکیل سلطنت افغانستان! رجامند کمی خودداری بفرومائید. ما و شما مسئولیت های عظیمه وطنیه خود را باید درک کنیم! تا کی زیر دست غیر دین و غیر ملت خود باشیم. ما انسانیم و در انسانیت هم افغانیم. ما آزادیم و این آزادی را خدا به ما ارزانی نموده است. من نمی خواهم وجدان و شرافت انسانیه، افغانیه، علمیه و وطنیه خود را زیر پا بگذارم. من همین لحظه را معیاد معیین چنین اعلامیه تشخیص داده ام و آنرا به نفع شما و مردم خود نشر کردم. آری آری! من دیگر حوصله افزای تعفن برانگیز و پلید استعمار انگلیس نیستم.

افغان که به افغانیت و اسلامیت خود ننازد افغان نیست و من افغانم. توجه می فرمائید! من افغانم و مسلمانم.»*]

یک فصل دیگر این اثر تخصیص داده شده است به مستعار نویسی تحت عنوان "نام مستعار و پیشینه آن" که حاوی مطالب جالب و در خور دقت است، مخصوصاً در این عصر و زمان که دگر مستعار نویسی به یک مشغولیت روزمره مبدل گردیده است و بازار گرم هم دارد.

اگر همینگونه فصل به فصل نگاهی به محتویات مندرجه در این کتاب ببندازیم، عاقبت همه کتاب متذکره روی صفحات انترنت خواهد آمد که نه اجازه آنرا دارم و نه هم هدفم چنین است، اما هموطنانی که شوق مطالعه و

آگاه شدن از اصول پذیرفته شده ژورنالیسم دارند، بهتر آنست تا این اثر ماندگار را به دست آورده و با دقت مطالعه نموده، خود قضاوت نمایند.

قیمت کتاب تذکر داده نشده است. چاپ مطبوعه ستاره نقره یی - هرات - ۱۳۹۵ هجری شمسی است. با اظهار سپاس از نویسنده توانا و ژورنالیست سابقه دار و موفق کشور جناب محترم "جلیل غنی هروی" که با زحمات زیاد و پشتکار فراوان این کتاب را تهیه و در دسترس هموطنان گذاشته اند. همچنان یک دنیا ممنون از اینکه یک نسخه کتاب را لطف نموده با امضاء خود مزین ساخته و به این کمترین تحفه گویا فرستاده اند. موفقیت های مزید برادر محترم "هروی" را از صمیم قلب آرزو میکنم. شاد، آباد و سربلند باشند.

* - آهنگ، پوهاند محمد کاظم، آزادی مطبوعات و نخستین سانسور های مطبوعاتی در افغانستان صفحه ۸۹-۹۵

